

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Türkçeye Yönelik Tutumların İncelenmesi

Examining Attitudes Towards Turkish in the Context of Teaching Turkish as a Foreign Language

ÖZET

Dil, insanların iletişim kurmasını sağlayan, duygu ve düşüncelerini ifade etme kolaylığı sunan önemli bir araçtır. Tutum bireylerde davranış geliştirme, değiştirme öğrenme gibi pek çok durumu etkilemektedir. Yabancı bir dil öğrenen öğrencilerde öğrendikleri dile karşı olumlu bir tutuma sahip olmak bu noktada büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlarını farklı değişkenlere göre belirlemek amaçlanmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada araştırmanın örneklemini Iğdır Üniversitesine kayıtlı 92 yabancı uyruklu üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri "Türkçe Öğrenme Tutum Ölçeği"nin uygulanması sonucunda elde edilmiştir. Veri analizinde ortalama, t-testleri, ANOVA kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar dikkate alındığında, katılımcıların Türkçeye yönelik tutumlarında "Yeni bir dil öğrenmek" amacı en yüksek düzeye sahiptir. Bu amacı sırasıyla "Kendimi geliştirmek", "İletişim kurmak", "Eğitim" ve "Yaşamımı kolaylaştırmak" izlemektedir. Katılımcıların Türkçe öğrenmeye yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Bu sonuçlar, bireylerin yeni bir dil öğrenme amacı taşıdıklarında daha olumlu tutum geliştirebileceklerini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Tutum, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.

ABSTRACT

Language is an important tool that enables people to communicate and facilitates the expression of their feelings and thoughts. Attitudes influence many aspects of individuals, such as behavioral development and learning modification. For students learning a foreign language, having a positive attitude toward the language they are learning is of great importance. This study aimed to determine the attitudes of students learning Turkish as a foreign language toward learning Turkish based on various variables. The study, conducted using a descriptive survey model, consisted of 92 international university students enrolled at Iğdır University. The research data were obtained through the application of the "Turkish Learning Attitude Scale." Mean, t-tests, and ANOVA were used in data analysis. Considering the results of the study, the highest goal of participants' attitudes toward Turkish was "Learning a new language." This goal was followed by "Improving myself," "Communicating," "Education" and "Making my life easier". Participants' attitudes toward learning Turkish did not differ by gender. These results suggest that individuals may develop more positive attitudes when they aim to learn a new language.

Keywords: Turkish Education, Attitude, Teaching Turkish as a Foreign Language.

GİRİŞ

Dil, tarih boyunca insanlara duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etme kolaylığı sağlayan en önemli iletişim aracı olmuştur. Dil, sadece geçmiş geleceğe aktarmakla kalmaz aynı zamanda toplumunun kültürel unsurlarını, yaşayış biçimini ve inancını nesilden nesile aktarma görevi üstlenmektedir (Kumsar ve Kaplankıran, 2016). Ana dil önce anneden daha sonra aile ve ilişkide bulunduğu diğer çevrelerden öğrenilir (Arslan, 2022). Bireylerin bilinçaltına etki eden ve onların toplumla güçlü bağlar oluşturmalarını sağlayan en önemli unsur ana dildir (Aksan, 1975). Dilleri öğrenme sırasına göre ikiye ayırmaktadır. Birincisi bireyin doğduğu andan itibaren öğrendiği ana dili; ikincisi ana dil dışında öğrendiği farklı dil ve diller biçiminde tanımlanan yabancı dildir (Coşkun, 2019). Kişilerin ana dili dışında öğrenmeye gayret ettikleri yabancı dil, o kişilerin yaşadığı toplumda sadece özel amaçlar için kullanılan bunun dışında iletişim için kullanılmayan, varlığı veya kaynağı farklı bir bölge veya ülkede olan dildir (Kurt, 2019).

Yabancı dil öğretimi, sadece hedeflenen dili ve kurallarını öğretmek demek değildir. Hedef dile ait her türlü bilgi, yaşantı ve kültürü tüm yönleriyle öğrenen bireye aktarılmasıdır. Bu bağlamda ele alındığında farklı bir dil öğretmek çok boyutlu bir yapıya sahiptir ve karmaşıktır. Bu çok boyutlu yapının başarılı olmasında öğrencilerin öğrenmek istedikleri dile yönelik tutumları önemli bir etken olmaktadır (İnalöz ve Yılmaz, 2023). Yabancı dil öğrenimini etkileyen pek çok farklı etken bulunmaktadır. Tutum bu etkenlerden bir tanesidir.

"Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir" (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Masgoret ve Gardner(2003), tutumları kişinin "dilini öğretildiği bağlamla ilişkili herhangi bir şeye verdiği tepki" biçiminde tanımlamaktadır. Tutumlar bireylerin bir davranışı başlatmasına ve sürdürmesine etki etmektedir. Bireylerin politik tutumları oy verme davranışlarına; yoksulluk kavramına yönelik gösterdikleri tutum, yoksul kişilere yardım etmeye yönelik davranışlarımıza, eğitime

Çiğdem Çam Türkan¹

How to Cite This Article

Çam Türkan, Ç. (2025). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Türkçeye Yönelik Tutumların İncelenmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:10, Issue:5; pp:425-432. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17448934>

Arrival: 20 September 2025
Published: 26 October 2025

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi ABD, Iğdır, Türkiye

yönelik olumlu tutumlarımız, öğrenme isteğimize ve çabamıza etki eder (Myers, 2011). Dil ve dil öğrenmeye yönelik tutumları hedef dili öğrenme çabasını olumlu yönde etkilemektedir.

Dili sevmeye veya sevmeme durumu doğuştan öğrenilmez. Dile karşı öğrencinin tarafsız veya olumlu tutumunun olması onun dil öğrenme durumunu olumlu bir şekilde etkileyecektir. Öğrenmek için istekli olmak ve motivasyon sağlamak olumlu bir tutuma sahip olabilmekle mümkün olmaktadır. Bireyin duygu durumundan beslenen tutumları onların sahip oldukları kültür dünyasından da etkilenmektedir. Bireyin değerleri, inançları, dünya görüşü ve olaylara bakış açısı gibi değişkenler de bireyin şekillenmesine katkı sağlamaktadır (Smith, 1971). Kişilerin sahip oldukları özellikler onların bir konudaki tutumlarını belirlemeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca başkalarına yönelik tutum geliştirmede fikirler sunabilmelerine olanak sunmaktadır. Bireylerin amaçlarını şekillendiren tavırlardan meydana gelen tutumlar, dil işlevlerinin oluşmasına yardımcı olmaktadır (Mathiot ve Garvin, 1975). Bireyin yabancı dil öğrenme tutumunu içinde bulunduğu çevre de etkilemektedir. Yabancı dil öğrenme sürecinde bireyin akranları, okulu, yaşadığı çevresi ve toplumundaki dile yönelik tutumlarının öğrenende olumlu veya olumsuz bir etki oluşturabileceği görülmüştür (Walqui, Ed ve Francisco, 2000).

Tutumlar üzerine yapılan çalışmalarda hedef dile, kültüre ve topluma yönelik tutumları, tutum motivasyon ilişkisini ve tutum başarı ilişkisini keşfetmeyi amaçlamıştır (Akdemir, 2019; Çakıcı, 2007; Ghazvini ve Khajepour, 2011; Karatay ve Kartallıoğlu, 2016; Tahaineh ve Daana, 2013; Ushida, 2005; Zayed ve Abdel Razeq, 2021; Özdemir, 2014). Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda ana dil edinimi ve ikinci dil öğreniminde tutumun, sonuca olumlu ya da olumsuz biçimde etki eden önemli ve güçlü bir değişken olduğu görülmüştür. Bu çalışmada, Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenlerle ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin hedef dile yönelik tutumlarını belirleyerek olumsuz algılarını iyileştirmek ve verilen eğitimi geliştirerek dil öğrenme sürecini düzenlemek gerekmektedir. Araştırmanın bu alanda katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırmada cevap aranan sorular şunlardır:

Araştırmanın Problemleri

1. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dil öğrenmeye yönelik tutumları, ölçekte belirlenen referans değer ile anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
2. Türkçeyi öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğrenme tutumunun cinsiyet açısından farkı var mıdır?
3. Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme tutumları dil öğrenme amaçlarına göre anlamlı fark göstermekte midir?
4. Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme tutumlarıyla dil başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırma Amaç ve Önemi

Bu çalışmada yabancı dil öğrenmede tutumun etkisi ve dil öğrenme amacı ilişkisini ortaya koymak hedeflenmiştir. Çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarını, bunların cinsiyetle arasındaki ilişkiyi belirlemek ve dil öğrenme amacının tutuma etkisini ortaya koymaktır. Ayrıca, dil öğrenme tutumunun dil öğrenme amacına etkisini ve nasıl katkıda bulunduğunu ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmanın, yabancı dil öğretiminde olumlu tutumların geliştirilmesine katkı sağlayarak, hedef dilin öğrenilmesine destek olacağı ve bu yönüyle alana fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Türkçeye yönelik tutumu ölçmek amacıyla yapılmış nicel yönteme dayanan betimsel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Bir gruba ait belirli özellikleri belirlemek ve tanımlamak maksadıyla veri toplanması ve bu verilerin analiz edilmesini amaçlayan çalışmalar tarama araştırması olarak tanımlanır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2019: 15). Ayrıca elde edilen veriler, araştırma grubuna ait birtakım özellikleri (yetenek, görüş, tutum, inanç) tespit etmek amacıyla kullanılmaktadır (Fraenkel vd., 2012).

Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışmanın örnekleme 2022/2023 eğitim-öğretim yılında Iğdır Üniversitesine kayıtlı yabancı uyruklu 40 kız ve 52 erkek olmak üzere toplam 92 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada öğrencilere erişimin kolay olması için basit seçkisiz atama örnekleme seçilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların ülke bilgileri tablolştırılmış ve sunulmuştur. Çalışma verileri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1: Katılımcı Bilgileri

Ülke	Frekans(n)	Ülke	Frekans(n)
Suriye	51	Fas	3
Çad	6	Uganda	3
Somali	6	Etiyopya / Ethiopia	3
Ürdün	4	Mısır	2
Endonezya	4	Irak	2
Malezya	3	Gana	1
Sudan	3	Sierra Leone	1
Toplam	92		

Araştırmaya toplam 92 uluslararası öğrenci katılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu Suriye’den (n=51) gelmektedir. Bunun yanında Çad (n=6), Somali (n=6), Ürdün (n=4), Endonezya (n=4), Malezya (n=3), Sudan (n=3), Fas (n=3), Uganda (n=3) ve Etiyopya’dan (n=3) öğrenciler yer almıştır. Ayrıca Mısır (n=2), Irak (n=1), Gana (n=1), Sierra Leone (n=1) ve Türkiye’den (n=1) katılım olmuştur. Bu dağılım, örneklemin kültürel çeşitliliğini yansıtmakta, ancak Suriye kökenli öğrencilerin ağırlığı nedeniyle sonuçların genellenebilirliği açısından belirli sınırlılıklar barındırmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2022-2023 akademik yılında Iğdır Üniversitesine kayıtlı 92 yabancı uyruklu öğrenci ile sınırlıdır. Dolayısıyla çalışma bulgularının genellenebilirliği belirli ölçüde sınırlıdır. Farklı coğrafi bölgelerdeki öğrencilerin sosyo-kültürel özellikleri, dil öğrenme tutumları ve iletişim biçimleri açısından farklılık gösterebileceği dikkate alındığında, elde edilen sonuçlar yalnızca benzer sosyokültürel bağlamlara sahip öğrenci gruplarıyla sınırlı olarak yorumlanmalıdır.

Araştırmanın konusu yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçe öğrenmeye dair tutumları ile sınırlıdır.

Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Türkçeye Yönelik Tutum Ölçeği: Bu ölçek yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkçe öğrenme tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Keşfedici karma desen yöntemi kullanılarak geliştirilen ölçeğin birinci aşamasında madde havuzu belirlenmiştir. İlk adımda Türkçe öğrenen 32 kişiye kompozisyon yazdırılmıştır. İkinci adımda madde havuzu oluşturulmuş ve bu maddeler Türkçe öğrenen 214 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere doğrulayıcı faktör analizi ve açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Beşli likert tipiyle geliştirilen ölçek, 19 madde ve tek faktörden meydana gelmektedir. Ölçekte bulunan 6 madde ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan en düşük tutum puanı 19, en yüksek tutum puanı ise 90’dır. Ölçeğe ait Cronbach Alfa değeri 0,84 olarak belirlenmiştir (Şengül, 2016, ss. 119-124).

Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmaya ait veriler, SPSS 23.0 programıyla analiz edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı analiz edilmiş ve Cronbach Alfa 0,882 bulunmuştur. Veri analizinde kullanılacak test türlerini belirlemek için normallik testi yapılmıştır. Yapılan testin sonucuna göre parametrik ya da non-parametrik test seçimi belirlenmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanlar dağılımının normalliğini ortaya koymuş, normallik sağlandığı için parametrik testler yapılması kararlaştırılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach’s Alpha analizi yapılmış ve değer .849 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu (Büyüköztürk vd., 2019) ve ölçümlerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırma verilerinden iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Tek değişkenin etkisini belirlemek için tek örneklem t testi kullanılmıştır. İki değişken arasındaki ilişki incelenirken tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir. Türkçe öğrenme tutumlarıyla dil başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak için korelasyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo şeklinde belirtilerek verilmiş ve yorumlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu (Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu) Kurul tarihi: 23.12.2022 Evrak no: E-37077861-900-88243. Belge ile izin alınmıştır.

BULGULAR

Bu kısımda katılımcıların Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlarına yönelik yapılan veri analizleri sunulmuştur. Öğrencilerin tutumları farklı değişkenlere göre analiz edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları incelenmiş ve tek örneklem t-testi sonuçları tablolastırılmış ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Türkçeye Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Tek Örneklem T-Testi Sonuçları

Değişken	N	$\bar{X}$	SS	Test Değeri	t	sd	p	Ortalama Fark	%95 Alt	GA %95 Üst	GA
Tutum	92	78.71	8.61	57	24.18	91	<.001	21.71	19.92	23.49	

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları incelenmiş ve tek örneklem t-testi sonuçlarına göre öğrencilerin tutum puanları ($\bar{X}$ =78.71, SS=8.61), ölçeğin teorik ortalamasından (57) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur, $t(91)=24.18$, $p<.001$. Bu sonuç, öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Standart sapmanın 8.61 olması, öğrencilerin tutum düzeylerinde genel olarak homojen bir dağılım olduğunu da göstermektedir. Çalışmanın etkisi Etki büyüklüğü (Cohen's d) formülü ile hesaplanabilir. Etki büyüklüğü; Cohen (1988) sınıflamasına göre $d=0.20$ (küçük etki), 0.50 (orta etki) ve 0.80 (büyük etki) şeklindedir. Bu çalışmanın etki büyüklüğü hesaplandığında $d = 2.52$, sonucu elde edilmiştir ve bu çok büyük bir etki büyüklüğüne işaret eder. Bu durum öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecine yönelik yüksek motivasyon, olumlu inanç ve öğrenmeye açık tutum sergilediklerini düşündürmektedir. Öğrencilerin cinsiyetlerinin dil öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisini ortaya koymak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3: Cinsiyet-Tutum T Testi

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	Sd	t	p
Erkek	52	77.69	9.78	88.92	1.35	.179
Kadın	40	80.03	6.70			

Cinsiyet gruplarının tutum puanları karşılaştırıldığında, varyansların eşit olmadığı belirlenmiştir. İncelenen bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcılar arasında tutum puanları açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Kadın öğrencilerin tutum puanı ortalaması ($\bar{X} = 80.03$, $ss = 6.70$), erkek öğrencilerden ($\bar{X} = 77.69$, $ss = 9.78$) biraz yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($t(88.92) = 1.35$, $p = .179$). Bu fark istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, kız öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik daha olumlu bir eğilim gösterdikleri söylenebilir.

Katılımcıların dil öğrenme tutumlarıyla dil öğrenme amaçları arasında olan ilişkiyi görmek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4: Öğrenme Tutum ve Amaçları ANOVA Sonuç Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arası	642.812	4	160.703	2.290	.066
Gruplar İçi	6106.264	87	70.187		
Toplam	6749.076	91			

Toplamlı tutum değişkeninin grup değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Analiz sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır, $F(4, 87) = 2.29$, $p = 0.066$. Levene testi sonucuna göre, grupların varyansları eşit olduğundan ($F(4, 87) = 1.765$, $p = 0.143$) parametrik test varsayımları sağlanmıştır. Bu bulgu, katılımcıların toplam tutum puanlarının grup değişkenine göre benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Genel olarak dil öğrenme amacı ile tutum puanı arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını, ancak farkın istatistiksel anlamlılık sınırında olduğunu göstermektedir. Katılımcıların Türkçe öğrenmeye yönelik tutum puanlarının öğrenme amaçlarına göre dağılımı incelenmiştir. Ortalama puanlar, “Yeni bir dil öğrenmek” ($\bar{X} = 84.75$, $Ss = 4.27$) ve “Kendimi geliştirmek” ($\bar{X} = 83.25$, $Ss = 6.43$) amaçlarında daha yüksek olurken, “Eğitim” ($\bar{X} = 77.22$, $Ss = 8.94$) ve “Yaşamı kolaylaştırmak” ($\bar{X} = 77.08$, $Ss = 9.35$) amaçlarında biraz daha düşüktür. “İletişim kurmak” amacı ortalama 80.40 ($Ss = 6.60$) puanla orta-yüksek bir tutum göstermektedir. Tüm katılımcıların genel ortalaması ise 78.71 ($Ss = 8.61$) olarak bulunmuş ve bu, öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Dil Öğrenme Amaç Ortalamaları

Amaç	Ss	$\bar{X}$
Yeni bir dil öğrenmek	4.27	84.75
Kendimi geliştirmek	6.43	83.25
İletişim kurmak	6.60	80.40
Eğitim	8.94	77.22
Yaşamı kolaylaştırmak	9.35	77.08

Araştırma sonucunda “Yeni bir dil öğrenmek” amacı olan katılımcılar en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. En düşük ortalama da “Yaşamı kolaylaştırmak” amacı olarak görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre “Yeni bir dil öğrenmek” amacı olanlar, bazı gruplara göre anlamlı şekilde daha yüksek ortalamaya sahiptir. Bu sonuçlar, bireylerin dil öğrenme amacı taşıdıklarında daha yüksek motivasyona sahip olabileceklerini düşündürülebilir. İstatistiksel testlerde bu tür farklılıkların anlamlı olması, tutumun öğrenme amacına göre değişebileceğini gösterir. Bu durum, eğitim planlaması ve motivasyonel yaklaşımlar açısından dikkate alınmalıdır. Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme tutumlarıyla dil başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup

olmadığını ortaya koymak için korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucu tablolaştırılmış ve Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Korelasyon Analizi

Değişken	1	2
Toplam Tutum Puanı	1	.116
Dil Başarı Puanı	.116	1

Spearman korelasyon katsayısı sonuçlarına göre ($r_s = .116$, $p = .269$) öğrencilerin Türkçe öğrenme tutum puanları ile dil başarı puanları arasında pozitif yönde, ancak zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir ($p > .05$). Bu bulgu, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenmeye karşı genelde olumlu tutumlara sahip olmalarına rağmen, bu tutumların doğrudan akademik performanslarına (dil puanlarına) yüksek düzeyde yansımadağını göstermektedir. Diğer bir deyişle, tutum dil başarısını destekleyen bir faktör olsa da, başarı üzerinde tek belirleyici değişken değildir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin Türkçe öğrenmeye yönelik tutumları; cinsiyet, öğrenme amaçları gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Bulgular, cinsiyetin tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığını, ancak öğrenme amacı değişkeninin bazı durumlarda anlamlı farklılıklara yol açtığını ortaya koymuştur. Ayrıca, tutum ile öğrenme amacı arasında güçlü bir istatistiksel ilişki saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlarının genel olarak yüksek düzeyde olumlu olduğunu göstermektedir. Tek örneklem t-testi sonuçları, öğrencilerin tutum puanlarının test değerinin anlamlı biçimde üzerinde olduğunu ve etki büyüklüğünün oldukça yüksek düzeyde gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Bu sonuç, öğrencilerin Türkçe öğrenmeye karşı istekli, motive ve öğrenmeye açık olduklarını göstermektedir. Ancak yapılan korelasyon analizi, öğrencilerin tutumları ile dil beceri puanları arasında pozitif yönde fakat zayıf ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, dil öğrenme sürecinde tutumun başarıyı destekleyen önemli bir faktör olmakla birlikte, başarı üzerinde tek belirleyici değişken olmadığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin Türkçe öğrenme başarısı; yalnızca tutumla değil, aynı zamanda motivasyon, öğrenme stratejileri, dil maruziyeti ve öğretim ortamı gibi pek çok farklı değişkenlerle de şekillenmektedir. Bu durum, dil öğrenme sürecinin çok boyutlu yapısını ve tutumun bu yapının yalnızca bir parçası olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, erkek ve kadın öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, literatürdeki bazı çalışmalarla paralellik göstermektedir. Örneğin, Yaprak ve Uslu Üstten (2021)'in araştırmalarında elde ettikleri sonuçlar incelendiğinde, tutum üzerinde yaş ve cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Kızıltaş ve Yılmaz (2024)'in yaptıkları bir çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerde cinsiyet değişkeninin motivasyon üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir. Benzer araştırmacılar (Akhmadjonov, 2019; Ayhan, 2019; Coşkun, 2019; İsmail, 2024) çalışmalarında cinsiyete göre fark bulamamıştır ve bu sonuçlar araştırmayı desteklemektedir.

Araştırmada, öğrencilerin dil öğrenme amaçlarına göre tutum puanları incelendiğinde, “Yeni bir dil öğrenmek için” amacına sahip öğrencilerin, “Eğitim için” ve “Yaşamı kolaylaştırmak için” öğrenenlere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Türkçe öğrenme amaçlarıyla dil öğrenmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, dil öğrenme amacının, öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve tutumları üzerinde belirleyici bir faktör olduğunu göstermektedir. Uysal ve Gökçe (2021), çalışmalarında motivasyon ve tutumun öğrencilerin dil başarısı ve çaba düzeyiyle ilişkisini ortaya koymakta ve amaç türlerinin tutum üzerindeki etkileri vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Wang ve Yang (2023), Çinli üniversite öğrencilerinin Türkçe öğrenme süreçlerini inceledikleri çalışmalarında, bütünleştirici motivasyon ile dil öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar arasında güçlü bir korelasyon olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilerin dil öğrenme nedenleri, öğrenme sürecinde gösterdikleri çabayı ve başarı düzeyini doğrudan etkileyebilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçeye yönelik tutumlarının belirlenmesi, dil öğretim ortamları ve eğitim araçlarının düzenlenmesi bakımından gereklidir. Bu açıdan yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin Türkçeyi öğrenme amaçlarının dili öğrenme tutumları ve dil becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik çalışma yapılmıştır. Araştırmada dil öğrenme amacının bireylerin dil öğrenmeye yönelik tutumlarını etkileyebileceği sonucu görülmüştür. Karatay ve Kartallıoğlu (2016)'nın çalışmalarında öğrencilerin Türkçeye karşı tutumlarının dil becerilerine olan olumlu ve olumsuz etkileri araştırılmış, katılımcıların okuma ile dinleme becerileri arasında olumlu ve anlamlı ilişkilerin var olduğu belirlenmiştir. İnalöz, Babatürk ve Yılmaz (2022), araştırmalarında Türkçe hazırlık eğitimi alan öğrencilerin Türk diline yönelik tutumlarının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada katılımcıların yabancı dil olarak Türkçe öğrenme tutumları belirlenmiştir. Çalışmaya katılan katılımcıların Türkçe hakkında oldukça yüksek bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Benzer bir çalışmanın sonucu da, öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik yüksek tutumlara sahip olduklarını göstermiştir (Demir, 2022). Bir diğer araştırmada, hazırlanan öğrenme etkinlikleri uygulanan öğrencilerin etkinlikler sonucunda Türkçeye yönelik

tutumlarının olumlu yönde etkilendiği sonucuna varılmıştır. Belirtilen bu çalışmada dil öğrenme stratejileriyle öğrencilerin tutumları arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur(Şengül, 2017) ve bu çalışmanın sonucuyla paralellik göstermektedir. Literatürde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencileri ve dil tutumlarını inceleyen pek çok araştırma olduğu görülmüştür. Birçok farklı grupta yapılan çalışmalarda, katılımcıların yabancı dil olarak Türkçeye yönelik yüksek düzeyde öğrenme tutumlarının olduğu belirlenmiştir (Alyılmaz, Biçer ve Çoban, 2015; Aydın, 2017; Coşkun, 2019; Bolat, 2024; Karatay, Güngör ve Çangal, 2018; Şengül, 2017; İbili, 2015; İnalöz ve Yılmaz, 2023; Vargelen-Akcin, 2019; Yaşar-Arslan ve Batur, 2021). Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak araştırmalar için bazı öneriler geliştirilmiştir: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin öğrenme ortamlarının çeşitlendirilmesi, öğrenme ortamlarında farklı ve etkileşimli materyallerin kullanılması; öğretim süreçlerine dil öğrenme stratejilerinin entegre edilmesi ve strateji temelli etkinliklerin etkilerinin araştırılması yapılabilir. Farklı yaş, eğitim düzeyi ve kültürel geçmişe sahip katılımcılarla karşılaştırmalı ve deneysel çalışmalar yapılabilir. Dile yönelik tutum ile dil öğrenme başarısı arasındaki ilişki incelenebilir. Ayrıca öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarının uzun dönemli izlenerek sürdürülebilirliğinin araştırılması önerilmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı üniversitelerden ve kültürel arka planlardan daha geniş örneklemelerle çalışılması, bulguların geçerliliğini ve genellenebilirliğini güçlendirecektir.

KAYNAKÇA

- Alyılmaz, S.; Biçer, N. & Çoban, İ. (2015). “Atatürk Üniversitesinde Öğrenim Gören Kırgız Öğrencilerin Türkçe ve Türkiye’ye Yönelik Görüşleri”, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 4(1):328-338.
- Akdemir, A. S. (2019). “Age, Gender, Attitudes and Motivation as Predictors of Willingness to Listen in L2”, *Advances in Language and Literary Studies*, 10(4):72-79.
- Akhmadjonov, K. (2019). “Özbekistan’daki Üniversitelerde Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkçe Öğrenmeye İlişkin Tutum ve Motivasyonları (Taşkent Örneği)”, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Aksan, D. (1975). “Ana Dili”, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 31:(285).
- Arslan, A. (2022). “Erken Çocukluk Döneminde Çocuğun Gelişiminin Desteklenmesinde Aile”, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4):1676-1684.
- Aydın, G. (2017). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Türkiye ve Türkçeye İlişkin Algılarının İncelenmesi (ADÜTÖMER örneği)”, *Journal of Awareness*, (Uluslar Arası Farkındalık Konferansı Özel Sayısı), 141-164.
- Ayhan, S. (2019). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Dil Bilgisi Öğrenimine Yönelik Kaygı Düzeyleri ve Öz Yeterlik Algıları”, Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Bolat, H. (2024). “Web 2.0 Araçlarıyla Hazırlanan Eğitici Oyunların Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Dinleme Becerilerine ve Türkçe Öğrenmeye İlişkin Tutumlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E.; Akgün, Ö.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F., (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.
- Coşkun, K. (2019). “Kastamonu’daki Yabancı Öğrencilerin Türkçeye Yönelik Tutumları”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakıcı, D. (2007). “The Attitudes of University Students Towards English Within The Scope of Common Compulsory Courses”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3):21-35.
- Demir, D. (2022). “An Evaluation of Attitudes and Motivation of Students Learning Turkish as a Foreign Language, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*”, (28):408-420.
- Fraenkel, J. R.; Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to Design and Evaluate Research in Education*(8. Ed.), Mcgraw-Hill International Edition, New York.
- Ghazvini, S., D. & Khajepour, M. (2011). “Attitudes and Motivation in Learning English as Second Language in High School Students”, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15:1209-1213.
- Ismail, A. (2024). “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenmeye Yönelik Özyeterlilik Algısı İle Türkçe Öğrenmeye Yönelik Tutumları”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

- İbili, Z. (2015). "Selanik Aristoteles Üniversitesindeki Öğrencilerin Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğrenmeye Karşı Tutum ve Motivasyonlarının Araştırılması", Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- İnalöz, A. B., Babatürk, S. & Yılmaz, K. (2022). "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Üniversite Öğrencilerinin Türkçeye Yönelik Tutumları", 13th International Congress on New Trends in Education, Eğitimde Mükemmellik Derneği ve University of Prizren, 12-15 Mayıs 2022, Türkiye.
- İnalöz, A. B. & Yılmaz, K. (2023). "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Tutumları ile Türkçe Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Engelleri Arasındaki İlişkiler", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(1):2-76.
- Kağıtçıbaşı, Ç. & Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*, Evrim Yayınevi, İstanbul.
- Karatay, H.; Güngör, H. & Çangal, Ö. (2018). "Bosna Hersekli Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Amacı, Tutumu ve Öğrenme Becerileri", Kesit Akademi Dergisi, 4(16):8-31.
- Karatay H. & Kartallıoğlu N. (2016). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Tutumu ile Dil Becerileri Edimi Arasındaki İlişki, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi", 16(4):203- 213.
- Kızıldaş, E. & Yılmaz, M. Y. (2024). "An Investigation of Motivation Sources and Problems of The Learners of Turkish as a Foreign Language", Bartın University Journal of Faculty of Education, 13(3):674-686. <https://doi.org/10.14686/buefad.1280333>
- Kumsar, E. & Kaplankıran, İ. (2016). "Kazakların Türkiye Türkçesi Öğreniminde Yaptıkları Yanlışlıklar ve Bu Yanlışlıkların Düzeltilmesine Yönelik Öneriler", Yaz Summer Dergisi, 12:81-103.
- Masgoret, A. M. & Gardner, R. C. (2003). "Attitudes, Motivation and Second Language Learning: A Meta-Analysis of Studies Conducted by Gardner and Associates", *Language Learning*, 53(1):167-210.
- Mathiot, M. & Garvin, P. (1975). "The Functions of language: A Sociocultural View", *Anthropological Quarterly*, 48(3):148-156.
- Myers, D. G. (2011). *Social Psychology* (10th ed.), McGraw-Hill, Boston.
- Özdemir, B. (2014). "Analitik Yazma Ve Değerlendirme Modelinin Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazma Becerilerine ve Yazma Tutumlarına Etkisi", Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Smith, A. (1971). "The Importance of Attitude in Foreign Language Learning", *The Modern Language Journal*, 55:82-88.
- Şengül, K. (2016). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejilerine Dayalı Etkinliklerin Anlama Becerileri ile Dil Bilgisine Yönelik Başarıya Kalıcılığa ve Türkçeye Yönelik Tutuma Etkisi", Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şengül, K. (2017). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Afganistanlı Özbek Türklerinin Türkiye Türkçesine Yönelik Görüşleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2):91-100.
- Tahaine, Y. & Daana, H. (2013). "Jordanian Undergraduates' Motivations and Attitudes Towards Learning English in EFL Context", *International Review of Social Sciences and Humanities*, 4(2):159-180.
- Vargelen-Akcin, H. (2019). "Türk Cumhuriyetlerinde Ana Diline ve Türkiye Türkçesi Öğrenimine İlişkin Tutum (Üniversite Öğrencileri Örneğinde)", Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ushida, E. (2005). "The Role of Students' Attitudes and Motivation in Second Language Learning in Online Language Courses", *CALICO Journal*, 23(1):49-78.
- Uysal, D. & Gökçe, S. (2021). "Motivational and Attitudinal Behaviours of Turkish EFL Learners and the Outset of the Preparatory Program at a State University: Socioeducational Model Perspective", *Excellence in Education Journal*, 10(2):51-72. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1322413.pdf>
- Yaprak, E. & Uslu Üstten, A. (2021). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkiye Türkçesine İlişkin Tutumu: Gazi TÖMER Örneği", *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 6(1):27-36.
- Yaşar-Arslan, G. & Batur, Z. (2021). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Türkçe, Türkiye ve Türk Kültürüne İlişkin Görüşleri: Slovakya Matej Bel Üniversitesi Örneği", *International Journal of Turkish Teaching as a Foreign Language*, 4(1):4-30.

Zayed, N.,& Abdel Razeq, A. H. (2021). "Palestinian high school students' attitudes towards studying English language and culture", *International Journal of Arabic-English Studies (IJAES)*, 21(2):728.

Walqui, A.; Ed, W. & Francisco, S. a. N. (2000). *Contextual Factors in Second Language Acquisition*, ERIC Digest.

Wang, Y. & Yang, H. (2023). "Language Learning Motivations Among Turkish Learners of Chinese as a Foreign Language: A Survey of Five Universities in Turkey", *Behavioral Sciences*, 13(10), 808. <https://doi.org/10.3390/bs13100808>